

การนำเสนอภาพแทนในเพลงลูกทุ่งอีสานยุคใหม่*

THE PRESENTATION OF SEXUAL IMAGES IN MODERN ISAN COUNTRY MUSIC

จารุวัฒน์ สุพิบาล¹, ปวิษฐา วินทะไชย² และ พีรพงษ์ เคนทรภักดี³

Jaruwat Suphiban¹, Pawitchaya Winthachai² and Peerapong Kenthoraphak³

¹⁻³มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹⁻³Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding Author's Email: jaruwat.sup@mbu.ac.th

วันที่รับบทความ : 18 กันยายน 2568; วันที่แก้ไขบทความ 22 กันยายน 2568; วันที่ตอบรับบทความ : 24 กันยายน 2568

Received 18 September 2025; Revised 22 September 2025; Accepted 24 September 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพแทนผู้ชายและผู้หญิงในเพลงลูกทุ่งอีสาน พ.ศ. 2560-ปัจจุบัน ศึกษาจากบทเพลงลูกทุ่งอีสาน พ.ศ. 2560 จนถึงปัจจุบัน จำนวน 16 บทเพลง ใช้แนวคิดภาพแทน นำเสนอผลการศึกษาโดยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการศึกษา พบว่า ภาพแทนผู้ชายในเพลงลูกทุ่งอีสาน พบจำนวน 4 ภาพแทน ได้แก่ 1. ผู้ชายในฐานะผู้หาเลี้ยงและผู้เสียสละ 2. ผู้ชายผู้ไม่ซื่อสัตย์และไม่น่าไว้วางใจ 3. ผู้ชายผู้มีความเปราะบางทางอารมณ์ 4. ผู้ชายจริงใจที่เจียมตัว ส่วนผลการศึกษาภาพแทนผู้หญิงในเพลงลูกทุ่งอีสาน พบจำนวน 4 ภาพแทน ได้แก่ 1. ผู้หญิงผู้ที่มีอำนาจตัดสินใจและเห็นคุณค่าในตนเอง 2. ผู้หญิงที่ไม่ยอมทนต่อการถูกกระทำ 3. ผู้หญิงผู้รักอิสระและทำทนายชนบ 4. ผู้หญิงผู้อ่อนแอและถูกกระทำ

Citation:

* จารุวัฒน์ สุพิบาล, ปวิษฐา วินทะไชย และ พีรพงษ์ เคนทรภักดี. (2568). การนำเสนอภาพแทนในเพลงลูกทุ่งอีสานยุคใหม่. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม, 3(5), 708-729.

Jaruwat Suphiban, Pawitchaya Winthachai and Peerapong Kenthoraphak. (2025). The Presentation Of Sexual Images In Modern Isan Country Music. Journal of Interdisciplinary Social Development, 3(5), 708-729.;

DOI: <https://doi.org/10.>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/>

การศึกษาภาพแทนผู้ชายและผู้หญิงในเพลงลูกทุ่งอีสานแสดงให้เห็นว่า เพลงเหล่านี้นำเสนอภาพแทนทั้งในแง่ที่สอดคล้องกับชนบเดิม และมีภาพแทนบางส่วนแสดงให้ความเป็นคนในสังคมสมัยใหม่ที่สัมพันธ์กับการเปลี่ยนสังคมทางวัฒนธรรม จึงทำให้ความเป็นหญิงและความเป็นชายแตกต่างไปจากชนบเดิมด้วย ดังนั้น เพลงลูกทุ่งอีสานในปัจจุบันจึงไม่ใช่เป็นเพียงสื่อความบันเทิงเท่านั้น หากแต่นำเสนอภาพของผู้คน รวมทั้งความคิดที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยด้วยเช่นเดียวกัน

คำสำคัญ : ผู้ชาย, ผู้หญิง, เพลงลูกทุ่งอีสาน

Abstract

This article aims to study the representation of men and women in Isan country music from 2017 to the present. The study is based on 16 Isan country music songs from 2017 to the present. The concept of representation is used. The study results are presented using a descriptive analysis method. This is a qualitative research.

The results of the study found that the representation of men in Isan country songs consisted of 4 representations : 1. A caring and selfless seller man; 2. A dishonest and untrustworthy man; 3. An emotionally fragile man; 4. A modest and sincere man. The results of the study of the representation of women in Isan country music found 4 representations : : 1. A woman who has decision-making power and self-worth; 2. A woman who refuses to be bullied; 3. A woman who loves freedom and challenges convention; 4. A woman who is weak and has been bullied.

A study of the representations of men and women in Isan country songs shows that these songs present both traditional and contemporary representations of men and women in relation to cultural changes. This has also led to differences between femininity and masculinity from traditional norms. Therefore, Isan folk songs today are not only a form of entertainment, but also present images of people and ideas that have changed with the times.

Keywords: Men, Women, Isan country music

บทนำ

เพลงลูกทุ่งอีสานในฐานะปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมสมัยนิยม (Popular Culture) ไม่ได้ดำรงอยู่ในสถานะของสื่อบันเทิงที่ให้ความสุนทรีย์เพียงอย่างเดียว แต่ยังทำหน้าที่เป็นพื้นที่ที่สำคัญในการผลิตนำเสนอ และต่อรองความหมายเกี่ยวกับความเป็นตัวตน และวิถีชีวิตของผู้คน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเสนอภาพของผู้คนผ่านสื่อที่เป็นบทเพลง กล่าวได้ว่าการนำเสนอเนื้อหาหรือความเป็นบุคคลในบทเพลงนั้น มิใช่การสะท้อนความเป็นจริง (Reflection) ที่เป็นกลาง หากแต่เป็นกระบวนการ “การประกอบสร้างภาพแทน” (Representation) ซึ่งเป็นการคัดเลือก จัดวาง และให้ความหมายแก่สิ่งต่าง ๆ อย่างมีนัยสำคัญ เพื่อนำเสนอ “ความจริง” ชุดหนึ่งต่อผู้รับสาร กระบวนการดังกล่าวจึงไม่ใช่สิ่งที่โปร่งใส แต่เป็นพื้นที่ของการต่อสู้เชิงอุดมการณ์ที่สัมพันธ์กับโครงสร้างอำนาจในสังคมอย่างแยกไม่ออก การนำเสนอภาพต่าง ๆ ที่อยู่ในบทเพลงจึงเป็นการนำเสนอและผลิตซ้ำ ภาพแทนความจริง สอดคล้องกับ พันธกานต์ ทานนท (2559) ที่ศึกษา เรื่อง “การสื่อสารภาพตัวแทนของผู้หญิงชนบทในเพลงลูกทุ่งที่ขับร้องโดย ตึกแตน ชลดา” พบว่า ภาพตัวแทนของผู้หญิงชนบท ในเพลงลูกทุ่งที่ขับร้อง โดย ตึกแตน ชลดา” ส่วนใหญ่นั้นเกิดจากการประกอบสร้างความเป็นจริงทางสังคมจากพื้นฐานความเป็นจริง หรือเป็นภาพสะท้อน (reflect) ความเป็นจริงของผู้หญิงชนบทในชีวิตจริงขึ้นมาสู่การรับรู้ของผู้คนในสังคม หรือที่เรียกว่า “การสร้างให้เหมือนจริง”

เพลงลูกทุ่งอีสาน พ.ศ.2560 จนถึงปัจจุบันนี้ พบว่า มีการศึกษานำเสนอภาพแทนผู้ชายผู้หญิงในหลากหลายมิติ ทั้งที่เป็นไปตามชนบและเปลี่ยนแปลงไปตามวิถีทางสังคมสมัยใหม่ ดังเช่นบทเพลง “สิมาฮักหยังตอนนี” ของ ต่าย อรทัย (2562) ที่มีเนื้อหา ดังต่อไปนี้

“ตอนมีคือบ่รักษา มาไขว่คว้าหยังยามน้องเปิดใจ”

“สิมาฮักมาหวงน้องหยังตอนนี ตอนนี้น้องสิมาฮักได้”

บางส่วนจากเพลง “สิมาฮักหยังตอนนี” ต่าย อรทัย (2562)

เนื้อหาในเพลงดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า เพลง “สิมาฮักหยังตอนนี” ได้รับความนิยมจากผู้เข้าชม 442,383,885 ครั้งในช่อง YouTube “GRAMMY GOLD OFFICIAL” ได้ประกอบสร้าง (Construct) ภาพแทนของผู้หญิงไม่ตามชนบ เป็นผู้หญิงยุคปัจจุบันที่มีความเข้มแข็งและมีอำนาจในการตัดสินใจได้อย่างชัดเจน โดยสามารถวิเคราะห์พบภาพแทนของ

“หญิงผู้มีอำนาจต่อรองและเห็นคุณค่าในตนเอง” ภาพแทนที่เด่นชัดที่สุดในเพลง ผู้หญิงในเพลงไม่ได้อยู่ในสถานะที่รอคอยการกลับมาอย่างอ่อนแอ แต่เป็นผู้ “กำหนดกติกา” และชี้ขาดสถานะความสัมพันธ์อย่างเด็ดขาด อำนาจนี้แสดงออกผ่านการตั้งคำถามเชิงตัดพ้อแต่แฝงด้วยความเด็ดขาด จากเนื้อเพลงที่ว่า “ตอนมีคือปรึกษา มาไขว่คว้าหยิ่งยามน้องเปิดใจ” ประโยคนี้ไม่ใช่การถามเพื่อต้องการคำตอบ แต่เป็นการประกาศจุดยืน ว่าโอกาสได้หมดลงแล้ว เป็นการปฏิเสธที่ชัดเจนและทรงพลัง

ส่วนอีกเนื้อเพลงที่ว่า “สิมาฮักมาหวงน้องหยิ่งตอนนี้ ตอนนี้น้องลืมหายใจ” เป็นการตอกย้ำว่าความรู้สึกของฝ่ายชายที่เกิดขึ้นตอนนี้ “ไม่มีความหมาย” อีกต่อไป เพราะเกิดขึ้นผิดเวลา ซึ่งสะท้อนว่าคุณค่าของผู้หญิงไม่ได้ขึ้นอยู่กับกรยอมรับของฝ่ายชายอีกต่อไป

“ไม่ขมว่าตัวเองสวย จะขมแมวที่ไหน ขนาดแม่ใช้เค็ดพริก 10 เม็ด

ยังเค็ด 11 เพราะเราเค็ดเกิน หนูม่ไหนชอบก็เชิญจิบเอาเลยจ้ะ”

บางส่วนของเพลง “บังเอิญมันได้อะ” แอน อรดี (2568)

เนื้อหาในเพลงดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า เพลง “บังเอิญมันได้อะ” ได้รับความนิยมจากผู้เข้าชม 43,506,723 ครั้งในช่อง YouTube “หมอลำใจเกินร้อยofficial” ได้ทลายกรอบภาพแทนของผู้หญิงในเพลงลูกทุ่งแบบดั้งเดิมที่มักจะอ่อนหวาน ถ่อมตน หรือเจียมตัวแล้วประกอบสร้างภาพแทนของ “หญิงยุคใหม่ผู้ยืนยันทรงคุณค่าในตนเอง” ขึ้นมาแทนที่อย่างสมบูรณ์แบบ โดยมีมิติที่ท้าทายขนบเดิม ภาพแทนของ “หญิงผู้สร้างและประกาศคุณค่าให้ตนเอง” นี่คือการปฏิวัติชนบ “ความถ่อมตน” อย่างสิ้นเชิง ผู้หญิงในเพลงนี้ไม่รอให้ใครมาชม แต่เป็นผู้ “เริ่มต้น” ขึ้นชมและให้คุณค่าตัวเองก่อน ซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่ค่อยพบเห็นในชนบเดิม จากเนื้อหาเพลงที่ตัวอย่าง พบว่า เป็นประโยคที่ปฏิเสธความเจียมตัวอย่างตรงไปตรงมา และประกาศว่าการชื่นชมตัวเองเป็นเรื่องปกติและสมควรทำ

“เป็นหยิ่งเจ้าหญิงต้องรอแค่เจ้าชาย ทั้งที่อสุรกายกะฮักเจ้าหญิงบ่แพ้กัน

เป็นหยิ่งคือแบ่งชนชั้นเฮาแพะเขาหม่องใด๋ อสุรกายโหดร้ายตนนี้ถ้าเบ่งดีตีมันกะมีเค็ดหัวใจ”

บางส่วนของเพลง “อสุรกาย” กานต์ ทศน (2563)

เนื้อหาในเพลงดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า เพลง “อสุรกาย” ได้รับความนิยมจากผู้เข้าชม 192,837,610 ครั้งในช่อง YouTube “ลวด ออเนอะรีอค” เพลง “อสุรกาย” ได้ทลายภาพจำของ “พระเอก” หรือ “ชายชาติศรี” ตามขนบเดิมที่ต้องเข้มแข็ง อดทน หรือยอมเสียสละอย่างสง่างาม แล้วประกอบสร้างภาพแทนของ “ชายผู้เปราะบางและตั้งคำถาม”

ขึ้นมาแทนที่ ซึ่งมีมิติที่ท้าทายขนบเดิมอย่างยิ่งยวด จากเนื้อเพลงที่ได้ยกตัวอย่างมา พบว่า เขาไม่ได้ยอมจำนนต่อสถานะที่ต่ำกว่า แต่กำลังเรียกร้องหา “เหตุผล” ของความเหลื่อมล้ำนั้น เขากำลังประท้วงต่อระบบที่ตัดสินคุณค่าของคนจากเปลือกนอกหรือสถานะทางสังคม

“รถบีมีน้ำมัน อ้ายหาเงินบ่ทัน ชันสิขออีแม่กะย่านตั้งแต่เลาฮ้าย

รถบีมีน้ำมัน บ่แม่นอ้ายเฮาฮัก อ้ายคิดฮอดบักคัก แต่มั่นไปได้

ปัญหาระดับชาติ น้ำมันจิงแม่นแพงหลาย”

บางส่วนจากเพลง “รถบีมีน้ำมัน” จ๊อบ เสกสันต์ (2562)

เนื้อหาในเพลงดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า เพลง “รถบีมีน้ำมัน” ได้รับความนิยมจากผู้เข้าชม 162,968,915 ครั้งในช่อง YouTube “Guitar Record Channel” เพลงนี้ได้สั่นคลอนและประกอบสร้างภาพแทนของผู้ชายขึ้นมาใหม่ โดยเปลี่ยนจาก “ชายผู้เป็นที่พึ่ง” หรือ “ชายผู้แข็งแกร่ง” ตามขนบไปสู่ ภาพแทนของ “ชายผู้ไร้กำลังทางเศรษฐกิจและความน่าอัปยศ” ซึ่งเป็นภาพที่ท้าทายขนบเดิมในหลายมิติ ภาพแทนของ “ชายผู้ไร้ความสามารถในการเป็นผู้จัดหา” นี่คือการทลายแก่นกลางของ “ความเป็นชาย” ตามขนบที่ผูกโยงคุณค่าของผู้ชายไว้กับความสามารถทางเศรษฐกิจและการเป็นเสาหลักหรือผู้ดูแล จากเนื้อเพลงที่ได้ยกตัวอย่างมา คือ การนำเสนอภาพของผู้ชายที่ล้มเหลวทางเศรษฐกิจอย่างตรงไปตรงมา เขาไม่สามารถแม้แต่จะจัดหา “ปัจจัยพื้นฐาน” เพื่อไปพบคนรักได้ ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่ตรงกันข้ามกับภาพชายผู้ดูแลปกป้องอย่างสิ้นเชิง

กล่าวได้ว่าการนำเสนอภาพแทนผู้ชายผู้หญิง ในเพลงลูกทุ่งอีสาน พ.ศ. 2560 จนถึงปัจจุบัน แสดงให้เห็นว่า ความเป็นผู้หญิงและผู้ชาย เป็นสิ่งประกอบสร้างขึ้นทางสังคม ดังนั้น “ความเป็นชาย” และ “ความเป็นหญิง” ที่ปรากฏในเนื้อเพลงจึงเป็นผลผลิตทางวัฒนธรรมที่ถูกสร้างขึ้นและสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา

การศึกษาเกี่ยวกับความเป็นหญิงในเพลงลูกทุ่งนั้น มีมาพอสมควรแล้ว ดังเช่น การศึกษาของรัตนารณ์ สวยกกลาง (2563) เรื่อง “การสร้างความหมายสัญลักษณ์ในบทเพลงลูกทุ่งนักร้องหญิง” ผลการศึกษาแสดงให้เห็น กลไกการสร้างภาพแทนทางเพศภาวะในเพลงลูกทุ่งอีสานยุคใหม่โดยใช้ทฤษฎีภาพแทนเป็นแกนกลาง นอกจากนี้ มีการศึกษาของพิชญาวี ทองกลาง และจามจุรี นิสรันต์ (2563) เรื่อง ภาพแทนผัว – เมีย ในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งอีสาน ผลการศึกษาแสดงให้เห็น ภาพแทนผัว – เมียที่ปรากฏในลักษณะต่าง ๆ ได้สะท้อนให้เห็นว่าวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งอีสานมีอิทธิพลต่อวิถีการดำเนินชีวิตของครอบครัวในการกำหนดบทบาทหน้าที่ ความคิด ความเชื่อและการประพฤติปฏิบัติตนของผัว – เมียในสังคม อีกทั้งยังมี

การศึกษาของหทัยวรรณ มณีวงษ์ และมารศรี สอทิพย์ เรื่อง ภาพแทนความเป็นชายและความเป็นหญิงอีสานในหมอลำกลอน ผลการศึกษาแสดงให้เห็น ภาพแทน ถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมอีสานที่มีความสอดคล้องกับลักษณะของสังคมไทยที่เริ่มจากสังคมชายเป็นใหญ่ คือ สังคมประกอบสร้างภาพแทนที่ผู้ชายจะต้องเข้มแข็ง เป็นผู้นำ มีอำนาจ และเป็นผู้ดูแลปกป้องผู้หญิง แต่ยังไม่พบการศึกษาภาพแทนผู้ชายและผู้หญิงในเพลงลูกทุ่งอีสาน พ.ศ. 2560 จนถึงปัจจุบัน

ด้วยเหตุนี้ งานวิจัยนี้จึงมุ่งวิเคราะห์ “ภาพแทน” ผู้ชายและผู้หญิงที่ถูกประกอบสร้างขึ้นผ่านตัวบทเนื้อเพลงลูกทุ่งอีสานร่วมสมัย พ.ศ. 2560 จนถึงปัจจุบัน เพื่อแสดงให้เห็นภาพแทนที่ปรากฏในบทเพลงและแสดงให้เห็นว่าเพลงลูกทุ่งอีสานได้ผลิตซ้ำ ตอกย้ำ หรือนำเสนอภาพแทน “ภาพแทน” ผู้ชายและผู้หญิงในปัจจุบันอย่างไร ผู้ศึกษาได้เลือกใช้แนวคิดภาพแทน (Representation) ของ สจิวต์ ฮอลล์ (Stuart Hall) เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ ทั้งนี้ เนื่องจากภาพแทนคือกระบวนการผลิตความหมายผ่านภาษาและระบบสัญลักษณ์ เป็นปฏิบัติการทางความหมายที่เชื่อมโยงโลกของแนวคิดกับโลกของภาษาเข้าด้วยกัน ภาพแทนจึงไม่ใช่กระจกเงาที่สะท้อนความจริงภายนอก แต่เป็นกลไกที่สร้างความจริงและความหมายให้แก่สรรพสิ่ง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาภาพแทนผู้ชายและผู้หญิงในเพลงลูกทุ่งอีสาน พ.ศ. 2560 จนถึงปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ภาพแทนผู้ชายและผู้หญิงในเพลงลูกทุ่งอีสาน พ.ศ. 2560-ปัจจุบัน” นี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมี วิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

แหล่งข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ได้การคัดเลือกบทเพลงที่มียอดการเข้าชมบนแพลตฟอร์ม YouTube เกิน 1 ล้านครั้งขึ้นไป โดยเลือกเพลงที่มีเนื้อหาปรากฏภาพแทนผู้ชายและผู้หญิงในเพลงลูกทุ่งอีสาน พ.ศ. 2560 จนถึงปัจจุบัน เป็นบทเพลงลูกทุ่งอีสานจำนวน 16 บทเพลงเรียงตามปีพุทธศักราช ดังนี้

1. เพลง : สันดานเก่า ศิลปิน : กระต่าย พรรณนิภา ผู้ประพันธ์ : ยุ้ย มานะศักดิ์
ปีที่เผยแพร่ : 2561 YouTube : ไพบูลย์ แสงเดือน OFFICIAL จำนวนยอดผู้ชม : 246,697,601
ล้านวิว (ข้อมูล ณ 10 กรกฎาคม 2568)
2. เพลง : งานแต่งคนจน ศิลปิน : มนต์แคน แก่นคูน ผู้ประพันธ์ : จอร์น ขวัญชัย
ปีที่เผยแพร่ : 2562 YouTube : GRAMMY GOLD OFFICIAL จำนวนยอดผู้ชม : 256,595,186
ล้านวิว (ข้อมูล ณ 10 กรกฎาคม 2568)
3. เพลง : บ่ต้องการเซเซใจ ศิลปิน : แบบม ไพลิน ผู้ประพันธ์ : เนม สาเกตุ
ปีที่เผยแพร่ : 2562 YouTube : BLE PATUMRACH จำนวนยอดผู้ชม : 328,145,186 ล้านวิว
(ข้อมูล ณ 10 กรกฎาคม 2568)
4. เพลง : ให้เคอร์รี่มาส่งได้บ่ ศิลปิน : เบลล์ นิภาดา ผู้ประพันธ์ : จอร์น ขวัญชัย
ปีที่เผยแพร่ : 2562 YouTube : เบลล์ นิภาดา OFFICIAL จำนวนยอดผู้ชม : 244,067,688
ล้านวิว (ข้อมูล ณ 10 กรกฎาคม 2568)
5. เพลง : กั๊มาดิอะ ศิลปิน : ยุ่งยี่ง กนกนันท์ feat.Night tingle ผู้ประพันธ์ : แจ็ค
ลูกอีสาน ปีที่เผยแพร่ : 2562 YouTube : ยุ่งยี่ง กนกนันท์ Channel จำนวนยอดผู้ชม :
227,966,663 ล้านวิว (ข้อมูล ณ 10 กรกฎาคม 2568)
6. เพลง : สีม้าฮักหยังตอนนี ศิลปิน : ต่าย อรทัย ผู้ประพันธ์ : เจี๊ยบ นิสา
ปีที่เผยแพร่ : 2562 YouTube : GRAMMY GOLD OFFICIAL จำนวนยอดผู้ชม : 442,033,036
ล้านวิว (ข้อมูล ณ 10 กรกฎาคม 2568)
7. เพลง : รถบ่มีน้ำมัน ศิลปิน : จ๊อบ เสกสันต์ ผู้ประพันธ์ : เจี๊ยบ นิสา ปีที่เผยแพร่ :
2562 YouTube : GRAMMY GOLD OFFICIAL จำนวนยอดผู้ชม : 162,968,915 ล้านวิว
(ข้อมูล ณ 10 กรกฎาคม 2568)
8. เพลง : อสุรกาย ศิลปิน : กานต์ ทศน ผู้ประพันธ์ : กี้ พงษ์ศักดิ์ ปีที่เผยแพร่ : 2563
YouTube : ลอด ออนเดอะรีค จำนวนยอดผู้ชม : 192,837,610 ล้านวิว (ข้อมูล ณ 10
กรกฎาคม 2568)
9. เพลง : อ้ายมาส่งทาง ศิลปิน : มนต์แคน แก่นคูน ผู้ประพันธ์ : เจ อาร์ นาเหนือ ปี
ที่เผยแพร่ : 2563 YouTube : GRAMMY GOLD OFFICIAL จำนวนยอดผู้ชม : 151,030,902
ล้านวิว (ข้อมูล ณ 10 กรกฎาคม 2568)

10. เพลง : เจ็บสำฟ้า ศิลปิน : เน็ค นฤพล ผู้ประพันธ์ : ปิงปอง พงษ์อนันต์
ปีที่เผยแพร่ : 2564 YouTube : GRAMMY GOLD OFFICIAL จำนวนยอดผู้ชม : 56,309,947
ล้านวิว (ข้อมูล ณ 10 กรกฎาคม 2568)

11. เพลง : ห้ามตัว ศิลปิน : มินตรา อินทิรา ผู้ประพันธ์ : ภาณุวัฒน์ วิเศษวงษา
ปีที่เผยแพร่ : 2564 YouTube : GRAMMY GOLD OFFICIAL จำนวนยอดผู้ชม : 94,834,080
ล้านวิว (ข้อมูล ณ 10 กรกฎาคม 2568)

12. เพลง : เสาหลักของบ้าน แรงงานของนาย ศิลปิน : เปียร์ พร้อมพงษ์ ผู้ประพันธ์ :
สลา คุณวุฒิ ปีที่เผยแพร่ : 2565 YouTube : GRAMMY GOLD OFFICIAL จำนวนยอดผู้ชม :
51,242,891 ล้านวิว (ข้อมูล ณ 10 กรกฎาคม 2568)

13. เพลง : บักคนชั่ว ศิลปิน : ทิดแอม ผู้ประพันธ์ : บัค ศกกาญจน์ ปีที่เผยแพร่ :
2566 YouTube : บังเอิญ มีวสิศ จำนวนยอดผู้ชม : 168,305,551 ล้านวิว (ข้อมูล ณ 10
กรกฎาคม 2568)

14. เพลง : จี๋บ่ ศิลปิน : กำนตอง ทุ่งเงิน ผู้ประพันธ์ : ลูกโด่ง หำร่อยตัน
ปีที่เผยแพร่ : 2567 YouTube : GRAMMY GOLD OFFICIAL จำนวนยอดผู้ชม : 255,060,186
ล้านวิว (ข้อมูล ณ 10 กรกฎาคม 2568)

15. เพลง : สวยขี้ใจ ศิลปิน : บ่าวบัค x ทิดแอม x คำมอส ผู้ประพันธ์ : บัค
ศกกาญจน์ ปีที่เผยแพร่ : 2567 YouTube : บังเอิญ มีวสิศ จำนวนยอดผู้ชม : 168,250,525
ล้านวิว (ข้อมูล ณ 10 กรกฎาคม 2568)

16. เพลง : บังเอิญมันได้อะ ศิลปิน : แอน อร์ดี ผู้ประพันธ์ : บอย เขมราษฎร์
ปีที่เผยแพร่ : 2568 YouTube : หมอลำใจเกินร้อยofficial จำนวนยอดผู้ชม : 43,059,373
ล้านวิว (ข้อมูล ณ 10 กรกฎาคม 2568)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแนวคิดภาพแทน (Representation)
สจวต ฮอลล์ (Stuart Hall)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์คือบทเพลงที่มียอดการ
เข้าชมบนแพลตฟอร์ม YouTube เกิน 1 ล้านครั้งขึ้นไป เป็นบทเพลงลูกทุ่งอีสาน จำนวน 16

บทเพลง เพื่อศึกษาภาพแทนผู้ชายและผู้หญิง โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ วิเคราะห์ศึกษาภาพแทนผู้ชายและผู้หญิงในเพลงลูกทุ่งอีสาน พ.ศ. 2560 จนถึงปัจจุบัน โดยใช้แนวคิดเรื่อง แนวคิดภาพแทน (Representation) สจ๊วต ฮอลล์ (Stuart Hall)

การทบทวนวรรณกรรม

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมและค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยภาพแทนผู้ชายและผู้หญิงในเพลงลูกทุ่งอีสาน พ.ศ. 2560 จนถึงปัจจุบัน ดังต่อไปนี้

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของพนธ์กานต์ ทานนท์ (2559) ได้ศึกษา เรื่อง “การสื่อสารภาพตัวแทนของผู้หญิงชนบทในเพลงลูกทุ่งที่ขับร้องโดย ต๊กแตน ชลดา” ผลการวิจัยพบว่า เพลงลูกทุ่งที่ขับร้องโดย ต๊กแตน ชลดา มีการสร้างความหมายต่อผู้หญิงชนบทให้เป็นภาพตัวแทนของความยากจน ความลำบาก ระดับการศึกษาต่ำ สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ เป็นแรงงานราคาถูก และมีอำนาจการต่อรองน้อย แต่สิ่งที่เป็นคุณค่า (Value) หรือแรงผลักดันที่เป็นกลยุทธ์สำคัญในการวาดจอตระกูลผู้หญิงหนึ่งนี้ คือ ความอดทน ความขยัน ความประหยัด รวมทั้งผู้หญิงชนบทยังคงยืนหยัดต่อสู้ชีวิตด้วย “ความหวัง” และในส่วนสอนของผู้หญิงชนบทในชีวิตจริงนั้น ส่วนใหญ่จะถอดรหัสด้วยจุดยืนเดียวกันกับผู้หญิงชนบทในเพลงลูกทุ่งที่ขับร้อง โดย ต๊กแตน ชลดา หรือที่เรียกว่า Preferred reading แสดงให้เห็นว่า ภาพตัวแทนของผู้หญิงชนบทในเพลงลูกทุ่งที่ขับร้อง โดย ต๊กแตน ชลดา ส่วนใหญ่นั้นเกิดจากการประกอบสร้างความเป็นจริงทางสังคมจากพื้นฐานความเป็นจริง หรือเป็นภาพสะท้อน (reflect) ความเป็นจริงของผู้หญิงชนบทในชีวิตจริงขึ้นสู่การรับรู้ของคนในสังคม หรือที่เรียกว่า “การสร้างให้เหมือนจริง” โดยที่กลุ่มตัวอย่างผู้หญิงชนบทในชีวิตจริงเหล่านี้สามารถบ่งชี้ตัวเอง (Identify) กับเนื้อหาหรือตัวบท (Text) ในเพลงลูกทุ่งที่ขับร้องโดย ต๊กแตน ชลดา ได้นั่นเอง

นอกจากนี้ มีการวิจัยของหทัยวรรณ มณีวงษ์, มารศรี สอทิพย์ (2563) ได้ศึกษา เรื่อง “ภาพแทนความเป็นชายและความเป็นหญิงอีสานในหมอลำกลอน” ผลการวิจัยพบว่า ภาพ

แทนความเป็นชายและความเป็นหญิงอีสานที่ปรากฏ ได้แก่ ภาพแทนความเป็นชายที่ถือครองอำนาจนำ ภาพแทนความเป็นชายที่ไม่ถือครองอำนาจนำ ภาพแทน ความเป็นหญิงที่ไร้ซึ่งอำนาจ และภาพแทนความเป็นหญิงที่ถือครองอำนาจนำซึ่งภาพแทนดังกล่าวได้แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมอีสานที่มีความสอดคล้องกับลักษณะของสังคมไทยที่เริ่มจากสังคมชายเป็นใหญ่ คือ สังคมประกอบสร้างภาพแทนที่ผู้ชายจะต้องเข้มแข็ง เป็นผู้นำ มีอำนาจ และเป็นผู้ดูแลปกป้องผู้หญิง เมื่ออุตสาหกรรม มีบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเกิดการเรียกร้องสิทธิสตรี ทำให้บทบาทและอำนาจของผู้ชายลดลง โดยสามารถแสดงอารมณ์ความรู้สึกของตัวเองได้อย่างเปิดเผย สามารถอ่อนแอหรือเข้มแข็งได้ตามสถานการณ์ ในขณะที่ผู้หญิงเริ่มมีบทบาทในสังคมมากขึ้น อีกทั้งยังมีสิทธิ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นจนนำไปสู่การพยายาม แสดงออกซึ่งอำนาจของตน

ดังกล่าวมาข้างต้น ในปีถัดมา พ.ศ. 2564 ผู้วิจัยได้พบการวิจัยของครองขวัญ สิริ, พงศ์ศักดิ์ รัตนวงศ์. (2564) ได้ศึกษา เรื่อง “ภาพแทนผู้หญิงข้ามเพศในเพลงลูกทุ่งไทยอีสาน” ได้แสดงให้เห็นว่า งานวิจัยชิ้นนี้มุ่งศึกษาภาพแทนของผู้หญิงข้ามเพศที่ปรากฏในเพลงลูกทุ่งไทยอีสานผ่านทางกลวิธีทางภาษาและภาพแทนดังกล่าวสะท้อนสังคมไทยอย่างไร โดยผู้วิจัยใช้กรอบวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Fairclough, 1995) และทฤษฎีภาพแทน (Hall, 1997) เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล เพลงลูกทุ่งอีสานที่มีคำบ่งชี้ผู้หญิงข้ามเพศหรือ “กะเทย” ในชื่อเพลงหรือเนื้อร้องทั้งหมด 24 เพลงจะถูกนำมาศึกษาในงานวิจัย ชิ้นนี้ ผลการวิจัยพบว่า ภาพแทนของผู้หญิงข้ามเพศที่ปรากฏในเพลงลูกทุ่งอีสานแบ่งออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ 1) ผู้หญิงข้ามเพศไม่ได้รับการยอมรับในสังคม 2) ผู้หญิงข้ามเพศถูกปฏิเสธว่าเป็นผู้หญิง 3) ผู้หญิงข้ามเพศเป็นตัวตลก 4) ผู้หญิงข้ามเพศไม่สามารถมีความรักที่แท้จริงได้ 5) ผู้หญิงข้ามเพศมีความหลากหลายในกลุ่มของตนเอง นอกจากนี้ กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการประกอบสร้างภาพแทนผู้หญิงข้ามเพศในเพลงมีทั้งหมด 7 กลวิธี ได้แก่ การเลือกใช้คำศัพท์ คำถามเชิงวาทศิลป์ การใช้คำอุปมา การอ้างถึง ประโยคกรรม การใช้มูลบท และการปฏิเสธ สิ่งสำคัญที่ผู้วิจัยเล็งเห็นคือภาพแทนของผู้หญิงข้ามเพศที่ปรากฏในเพลงลูกทุ่งอีสานนั้นเป็นไปในแง่ลบและเป็นภาพเหมารวมซึ่งอาจส่งผลให้คนไทยมีความคิดกลัวหรือรังเกียจคนข้ามเพศและมีความเข้าใจผิดเกี่ยวกับกลุ่มผู้หญิงข้ามเพศ

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่าภาพแทนทางเพศในเพลงลูกทุ่งอีสานมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ตั้งแต่ภาพผู้หญิงชนบทที่อดทนต่อสู้, การเปลี่ยนแปลงอำนาจ

ต่อระหว่างชาย-หญิง ไปจนถึงการนำเสนอภาพเหมารวมของผู้มีความหลากหลายทางเพศ อย่างไรก็ตาม ยังคงมี ช่องว่างในการศึกษา (Research Gap) ที่สำคัญ คือยังไม่มีการศึกษาที่สังเคราะห์ภาพรวมของ “ผู้ชาย” และ “ผู้หญิง” ในเพลงลูกทุ่งอีสานกระแสหลักอย่างครอบคลุมใน ช่วงเวลาปัจจุบัน (พ.ศ. 2560-ปัจจุบัน) ซึ่งเป็นยุคที่สื่อดิจิทัลและแพลตฟอร์มออนไลน์มีบทบาทอย่างสูงในการสร้างความนิยมและเผยแพร่เนื้อหา

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำวิจัยในหัวข้อ เรื่อง “ภาพแทนผู้ชายและผู้หญิงในเพลงลูกทุ่งอีสาน พ.ศ. 2560-ปัจจุบัน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพแทนผู้ชายและผู้หญิงในเพลงลูกทุ่งอีสาน พ.ศ. 2560 จนถึงปัจจุบัน เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจว่า ในยุคสมัยปัจจุบันที่บทบาททางเพศมีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื้อเพลงลูกทุ่งอีสานยอดนิยมได้นำเสนอหรือ “สร้าง” ภาพของผู้ชายและผู้หญิงไว้อย่างไร เพื่อให้เห็นภาพสะท้อนทัศนคติ ค่านิยม และพลวัตทางเพศภาวะของสังคมไทยร่วมสมัยได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

ผลการวิจัย

จากเนื้อเพลงลูกทุ่งอีสานยอดนิยมจำนวน 16 บทเพลง สามารถวิเคราะห์ภาพแทน โดยผลการศึกษาสามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลัก ได้แก่ ภาพแทนผู้ชายและภาพแทนผู้หญิง ดังนี้

1. ภาพแทนผู้ชาย ภาพแทนผู้ชายที่ปรากฏในบทเพลง สามารถจำแนกได้ 4 ประเภท ดังนี้

1.1 ผู้ชายในฐานะผู้หาเลี้ยงและผู้เสียสละ

ผู้ชายในฐานะผู้หาเลี้ยงและผู้เสียสละ หมายถึง ผู้ชายที่มีความรับผิดชอบและความแข็งแกร่งของผู้ชายแต่ในยุคสมัยใหม่ที่ความหลากหลายของครอบครัวมีมากขึ้น บทบาทของผู้ชายจึงไม่ได้จำกัดอยู่แค่การเป็นผู้หาเลี้ยงและผู้เสียสละเพียงอย่างเดียว แต่ยังสามารถเป็นคู่ชีวิตที่แบ่งปันหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกับผู้หญิงได้อย่างเท่าเทียมกันมากขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ให้จำอ้ายในนามผู้มาส่งทาง ได้มาสู้เคียงข้างเพียงแค่ผ่าน

สืบทอดต่อไปหลายกว่านั้นให้เจ้าพ่อทางใหม่ ฮักเพินสาเดื่อนาง มื้อนี้เบ็ดหน้าที่ของอ้าย
ส่งทางย่างใหม่กับคนใหม่ที่บ่แม่นอ้าย”

บางส่วนของเพลง “อ้ายมาส่งทาง” มนต์แคน แก่นคูน (2563)

เนื้อหาในเพลงดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า เพลง “อายมาส่งทาง” ได้รับความนิยมจากผู้เข้าชม 151,030,902 ครั้งในช่อง YouTube “GRAMMY GOLD OFFICIAL” ได้ประกอบสร้าง ภาพแทนของ “ชายผู้เสียสละ” ตามชนบซึ่งเป็นภาพแทนเชิงบวกในอุดมคติตามชนบทธรรมเนียมไทย-อีสานอย่างเข้มข้น โดยภาพแทนนี้ถูกสร้างขึ้นผ่านกลไกต่าง ๆ ในเนื้อเพลง ภาพแทนของ “ชายผู้เสียสละเพื่อความสุขของคนรัก” เพลงนี้ได้ นำเสนอภาพของผู้ชายที่เสียสละความสุขของตนเองเพื่อความสุขของผู้หญิง โดยเปลี่ยนบทบาทของตัวเองจาก “คนรัก” ไปเป็น “ผู้สนับสนุน” ความสุขของฝ่ายหญิง แม่ว่านั้นจะหมายถึงความเจ็บปวดของตนเอง จากเนื้อเพลงที่ได้ยกตัวอย่างมา คือการอวยพรให้คนรักไปมีความสุขกับคนอื่นพร้อมกับประกาศว่า “หน้าที่” ของตนในฐานะคนรักและผู้ดูแลฝ่ายหญิงได้สิ้นสุดลงแล้ว การใช้คำว่า “หน้าที่” เป็นการให้เกียรติความสัมพันธ์ที่ผ่านมามีคุณค่าและมีความรับผิดชอบไม่ใช่เรื่องฉาบฉวย

“เจ้านายครับ อย่าลืมาผมหลายเด้อครับ
 อีหลีแล้วผมกะยอมรับ ว่าผมมันอาภัพความรู้
ปริญญากะบ่มีนาเพิ่น อาศัยอยู่เกล็ดกับยูทูปเป็นครู
 ออกจากบ้านมาลุยมาสู้ กะมาแบบบักแหบโสดตาย”

บางส่วนของเพลง ภูเสาสหลักของบ้าน แรงงานของนาย” เปียร์ พร้อมพงษ์ (2565)

เนื้อหาในเพลงดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า เพลง “เสาสหลักของบ้าน แรงงานของนาย” ได้รับความนิยมจากผู้เข้าชม 51,242,891 ครั้งในช่อง YouTube “GRAMMY GOLD OFFICIAL” ได้ประกอบสร้างภาพแทนของ “ชายผู้เสียสละและผู้หาเลี้ยงครอบครัว” ภาพแทนผู้ชายตามชนบผู้หาวิถีชีวิตในเพลง “แรงงานของนาย” สามารถต่อยอดและผลิตซ้ำความเป็นผู้ชายตามชนบ จากเนื้อเพลงที่ได้ยกตัวอย่างมา ถึงแม้ว่าผู้ชายคนนี้ความรู้ไม่มากนักไม่ถึงระดับปริญญา แต่มีความเป็นนักสู้และผู้เสียสละหาเลี้ยงครอบครัว

1.2 ผู้ชายผู้ไม่เชื่อสัจย์และไม่น่าไว้วางใจ

ผู้ชายผู้ไม่เชื่อสัจย์และไม่น่าไว้วางใจ หมายถึง ผู้ชายที่มีพฤติกรรมหรือนิสัยที่บ่อนทำลายความเชื่อใจในความสัมพันธ์ พฤติกรรมเหล่านี้อาจเกิดขึ้นได้ในหลายรูปแบบและส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ได้อย่างลึกซึ้ง ซึ่งอาจนำไปสู่ความเจ็บปวดและความไม่มั่นคงในจิตใจของอีกฝ่าย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“เห็นผู้สาวงาม ๆ อย่าแถมอย่าคิดนำได้
 อย่า อย่า อย่าเค้อ อย่าเทียวเมนต์เทียวโลก โปสต์ไผ่ไปทั่วที่ปหนา
 อย่า อย่า อย่าเค้อ ฮู้อยู่ตัวใจเฮา บ่ดีคือจ้งหน้าตา
 อย่า อย่า อย่าเค้อ ฮักแต่เฮาคนเดียว กะพอแล้วละเค้อ
อย่าคิดอย่าคิดตัวกัน บ่ขึ้นตายแท้ละเธอ”

บางส่วนของเพลง “ห้ามตัว” มินตรา อินทรา Feat. OG-ANIC (2564)

เนื้อหาในเพลงดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าเพลง “ห้ามตัว” ได้รับความนิยมจากผู้เข้าชม 94,834,080 ครั้งในช่อง YouTube “GRAMMY GOLD OFFICIAL” ได้ประกอบสร้างภาพแทนของ “ชายผู้ไม่ซื่อสัตย์และไม่น่าไว้วางใจ” สาเหตุนั้นคือรูปลักษณ์ของผู้หญิงที่ทำให้ส่งผลทำให้ผู้ชายที่เป็นคนรัก ในเนื้อเพลงถึงแม้ว่าจะเป็นเพลงที่ร้องโดยนักร้องหญิง แต่เป็นเพลงที่แสดงให้เห็นภาพเห็นของผู้ชายที่อาจไม่ซื่อสัตย์ ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ชายในเพลงอาจแอบมองผู้หญิงอื่นที่มีความงามและได้แสดงความคิดเห็นและกดไลก์ในโพสต์บนโลกออนไลน์ของผู้หญิงหลายคน อันนำมาสู่ความไม่น่าไว้วางใจของคนรักและฝ่ายหญิงก็ได้ห้ามว่าอย่าคิดหลอกลวงกัน มิฉะนั้นก็จะต้องถูกฝ่ายหญิงจัดการ

“บ่แม่นขอทาน เฮาบ่ต้องการเศษใจ เก็บเอาคืนไป คั่นให้มาพอกำก่า
 บ่แม่นคนดีแต่กะเลือกอยู่ดอกหว่า อย่าสิมาทำท่า คั่นบ่เคยฮักกันเลย”

บางส่วนของเพลง “บ่ต้องการเศษใจ” แบลม ไพลิน (2562)

เนื้อหาในเพลงดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าเพลง “บ่ต้องการเศษใจ” ได้รับความนิยมจากผู้เข้าชม 328,145,186 ครั้งในช่อง YouTube “BLE PATUMRACH” ได้ประกอบสร้างภาพแทนของ “ชายผู้ไม่ซื่อสัตย์และไม่น่าไว้วางใจ” เนื้อเพลงได้แสดงเป็นนัยว่า ผู้ชายไม่ได้ให้ใจแก่ผู้หญิงเต็มที่ แต่ให้มาเพียงเศษใจเท่านั้น แสดงให้เห็นว่า เป็นความรักแบบเพื่อเลือก ผู้หญิงในเพลงได้เปรียบตัวเองว่าไม่ใช่ “ขอทาน” ที่ยอมรับเศษใจของผู้ชาย แสดงว่า ผู้ชายไม่ได้ให้ความรักที่แท้จริง แต่เป็นของเหลือที่ให้ผู้หญิง ท้ายที่สุดผู้หญิงในเพลงจึงปฏิเสธความรักจากผู้ชาย

1.3 ผู้ชายผู้มีความเปราะบางทางอารมณ์

ผู้ชายผู้มีความเปราะบางทางอารมณ์ หมายถึง ผู้ชายที่กล้าแสดงความรู้สึกและความอ่อนไหวภายในใจออกมาได้อย่างเปิดเผย ในสังคมที่มักจะคาดหวังให้ผู้ชายแข็งแกร่ง ไม่แสดงความรู้สึกอ่อนแอ การที่ผู้ชายสามารถแสดงความรู้สึกเปราะบางทางอารมณ์ได้ถือเป็นเรื่องที่น่าชื่นชม

เพราะนั่นแสดงถึงความกล้าหาญและความเข้มแข็งจากภายใน ไม่ใช่ความอ่อนแอ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“เส้นทางเพินให้เฮาหยุดฮักไว่สำนี้ โชคดีเด้อหล่าเมื่อเจ้าตัดสินใจ
อายสิคิดว่าเป็นฝันร้ายเข้ามาแล้วมันต้องผ่านไป เพราะว่าฮักมันไปไม่ได้สุดท้ายก็ต้องจบ
บุญที่ฮักมันมาแต่ชาติก่อน แค่มาทบกะเสียเจ้าไป ต้องสละคำว่าตลอดไปอายยอมน”

บางส่วนของเพลง “อายมาส่งทาง” มนต์แคน แก่นคูน (2563)

เนื้อหาในเพลงดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า เพลง “อายมาส่งทาง” ได้รับความนิยมจากผู้เข้าชม 151,030,902 ครั้งในช่อง YouTube “GRAMMY GOLD OFFICIAL” ได้ประกอบสร้างภาพแทนของ “ผู้ชายผู้มีความเปราะบางทางอารมณ์” เป็นผู้ชายที่ผิดหวังในเรื่องความรักเนื่องจากผู้หญิงตัดสินใจยุติความสัมพันธ์ไว้เพียงเท่านี้ เป็นภาพแทนของผู้ชายที่มีความเปราะบางทางอารมณ์ รู้สึกผิดหวังและสูญเสียราวกับตกอยู่ในฝันร้าย

“ขอให้ชุมหมุ่เจ้าอยู่แดงมีฮี แสดงความยินดีเป็นเทื่อสุดท้าย แม่นอายสิเกียกซี้ดิน
ให้กลั่นปานได้เจ้าคงบ่กลับมมาแล้วกะขอให้ชุมหมุ่เจ้าได้เป็นคู่ครอง เป็นกิงทองใบหยกคู่แก้ว
อาจสินีน้ำตาอีกโดนอยู่แหล่วกะแนวเจ็บสำฟ้า”

บางส่วนของเพลง “เจ็บสำฟ้า” เน็ค นฤพล (2564)

เนื้อหาในเพลงดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า เพลง “เจ็บสำฟ้า” ได้รับความนิยมจากผู้เข้าชม 56,309,947 ครั้งในช่อง YouTube “GRAMMY GOLD OFFICIAL” ได้ประกอบสร้างภาพแทนของ “ผู้ชายผู้มีความเปราะบางทางอารมณ์” ผู้ชายในเนื้อเพลงแสดงความเจ็บปวดอย่างรุนแรงเท่าฟ้า เมื่อต้องเสียคนรักไม่ให้กับคนอื่น เป็นคู่ครองไปให้กับคนอื่นที่มีความเหมาะสมมากกว่า ภาพแทนของผู้ชายในบทเพลงแตกต่างจากขนบแบบเดิมที่เห็นว่า “ชายอกสามศอก” ต้องอดทนและเก็บความรู้สึก แต่กลายเป็นผู้ชายที่มีความเปราะบางทางอารมณ์ และอวยพรให้คนรักให้ไปถึงแม่จะร้องไห้ไปอีกนาน

1.4 ผู้ชายจริงใจที่เจียมตัว

ผู้ชายจริงใจที่เจียมตัว หมายถึง ผู้ชายน่าเชื่อถือและเป็นที่รักของคนรอบข้าง เพราะความสัมพันธ์ที่พวกเขาสร้างขึ้นนั้นตั้งอยู่บนพื้นฐานของความจริงใจและความเคารพซึ่งกันและกัน ไม่ใช่บนภาพลักษณ์ที่ฉาบฉวย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ยอดดวงใจได้โปรดรักพี่ ได้ไหม พี่จะขอสัญญาจะรักแก้วตาจนชีพมลาย
ให้เธอเป็นคนสุดท้ายไม่มีลูกไม้หลอกหวนคนดี”

บางส่วนของเพลง “สวยขี้ใจ” บ่าวบู้ค x ทิดแอม x คำมอส (2567)

เนื้อหาในเพลงดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า เพลง “สวยขี้ใจ” ได้รับความนิยมจากผู้เข้าชม 168,250,525 ครั้งในช่อง YouTube “บังเอิญ มิวสิค” เพลงนี้ได้ประกอบสร้างภาพแทนตามชนบของผู้ชาย ผู้ชายที่ปรากฏในเพลงนั้นเป็นคนที่จริงจังและเจียมตัว ภาพแทนในเพลงจึงเป็น “ชายผู้ให้คำมั่นสัญญาและเป็นที่พึ่ง” เป็นการรับประกันความซื่อสัตย์เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและยืนยันว่าเขาคือ “รักแท้” ที่จะมาดูแลเธอ

“บักคนชั่วจั่งอ้าย มันเอาเหล้ายาปลิงเป็นใหญ่ มันบ่เหมาะกะบ่ไผ่แดแต่ไปละหาเซ้นเหล้า

บักคนชั่วจั่งอ้าย ผู้ใดสติบาอดปวงมาเอา กะเป็นขี้ข้าเขาเหล่าเซ้นเขาไว้บ่ทันจ่าย”

บางส่วนของเพลง “บักคนชั่ว” ทิดแอม (2566)

เนื้อหาในเพลงดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า เพลง “บักคนชั่ว” ได้รับความนิยมจากผู้เข้าชม 168,305,551 ครั้งในช่อง YouTube “บังเอิญ มิวสิค” เพลงนี้ได้ประกอบสร้างภาพแทนตามชนบของผู้ชาย “ผู้ชายจริงจังที่เจียมตัว” “บักคนชั่ว” แสดงให้เห็นว่า ตนเองเป็นคนที่ผู้หญิงไม่สนใจ เป็นคนไม่เอาไหนหรือนิยาม ตนเองว่า “เป็นขี้ข้าเขา” แสดงให้เห็นว่า ความเจียมตัวในสถานะฐานะของตนเองและยอมรับกับความต่ำต้อยของตนเอง ซึ่งทำให้ไม่มีคนรัก

2. ภาพแทนผู้หญิง ภาพแทนผู้หญิงที่ปรากฏในบทเพลง สามารถจำแนกได้ ดังนี้

2.1 ผู้หญิงผู้ที่มีอำนาจตัดสินใจและเห็นคุณค่าในตนเอง

ผู้หญิงผู้ที่มีอำนาจตัดสินใจและเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ผู้หญิงที่มีความสามารถและความมั่นใจในการกำหนดทิศทางชีวิตของตนเอง และตระหนักถึงคุณค่าที่แท้จริงของตนเอง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ปกติกะเป็นคนเจียบ ๆ นั่งพับเพียบคือผ้าพับไว้ เป็นสาวสไตร์กุลสตรี
แต่มื้อนี้อดใจบ่อยู่ได้มาเห็นผู้บ่าวรูปหล่อ คือคักแท้นอ ติดต่อให้แน่”

บางส่วนจากเพลง “ให้เคอร์มาส่งได้บ่” เบลล์ นิภาดา (2562)

เนื้อหาในเพลงดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า เพลง “ให้เคอร์มาส่งได้บ่” ได้รับความนิยมจากผู้เข้าชม 244,067,688 ครั้งในช่อง YouTube “เบลล์ นิภาดา OFFICIAL” เพลงนี้ได้สร้างภาพแทนตามชนบของ “กุลสตรีผู้แตกต่างจากชนบดั้งเดิม” ผู้หญิงในเพลงไม่ได้ปฏิเสธความเป็นกุลสตรี แต่กลับยอมรับว่านั่นคือ “ตัวตนปกติ” ของเธอ อย่างไรก็ตามเมื่อได้พบกับผู้ชายหน้าตาดีที่ตนเองสนใจก็ได้เปลี่ยนแปลงตนเอง ด้วยเห็นว่าตนเองมีคุณค่า จึงได้ตัดสินใจ

เป็นคนที่ติดต่อกันสัมพันธ์กับผู้ชายก่อน การกระทำที่กล้า ในเพลงจึงไม่ใช่ตัวตนที่แท้จริง แต่เป็นเพียง พฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากปกติชั่วคราว เพราะมีสิ่งเร้าที่รุนแรงมากระตุ้น

“คนแล้วเนาะที่เฮาเป็นแฟนกัน แต่อายนั้นกะทันได้มีอียังเลย
ผ่านฮ้อน ผ่านหนาว กับเรื่องราวที่คุ้นเคย จนมาฮอดมือลงเอยได้แต่งงานกัน
ถึงบ่มีเงินทอง ของหมั้นเป็นแสนเป็นล้าน ถึงบ่ได้จัดงานโต๊ะเงินใหญ่โต
บ่ได้ใส่ชุดโก๋หรูหรากะบ่สำคัญเท่าเฮาฮักกันดอกหัวใจ”

บางส่วนจากเพลง “งานแต่งงานจน” มนต์แคน แก่นคูน (2562)

เนื้อหาในเพลงดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า เพลง “งานแต่งงานจน” ได้รับความนิยมจากผู้เข้าชม 256,595,186 ครั้งในช่อง YouTube “GRAMMY GOLD OFFICIAL” เพลงนี้ได้ประกอบสร้างภาพแทนตามชนบของ “ผู้หญิงผู้ที่มีอำนาจตัดสินใจและเห็นคุณค่าในตนเอง” ถึงแม้ว่าเพลงนี้จะนำเสนอโดยนักร้องชายแต่ก็แสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงในเพลงนั้น เป็นคนที่ผ่านอุปสรรคมาด้วยกัน แต่ผู้หญิงก็ตัดสินใจเลือกผู้ชายคนนี้ตั้งแต่ยังไม่มีเงินทอง จนกระทั่งแต่งงานกัน แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงเป็นฝ่ายเลือกคนรักมากกว่าทรัพย์สินเงินทอง

2.2 ผู้หญิงที่ไม่ยอมทนต่อการถูกกระทำ

ผู้หญิงที่ไม่ยอมทนต่อการถูกกระทำ หมายถึง ผู้หญิงที่มีความกล้าหาญที่จะยืนหยัดเพื่อตนเองและไม่ยอมรับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมหรือการถูกทำร้ายในรูปแบบใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางร่างกาย จิตใจ หรือวาจา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“น้องกะหลงเชื่อใจอายตั้งโดนตั้งนาน ฟังสิฮู้ยายมีซู้จนผู้คนกล่าวขาน

คนบ่มีจรรยาบรรณบ่ถือชาห้วมัน สิถือว่าเปันทาน

ความฮักมันกินบ่ได้คือข้าว กะฮู้ว่าฮักคนผิดชีวิตสิขบหาย

อย่าไปคิดเสียดายพวกผู้ชายพันธุ์นี้”

บางส่วนจากเพลง “สันดานเก่า” กระจ่าง พรหมนิภา (2561)

เนื้อหาในเพลงดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า เพลง “สันดานเก่า” ได้รับความนิยมจากผู้เข้าชม 246,697,601 ครั้งในช่อง YouTube “ไพบูลย์ แสงเดือน OFFICIAL” เพลงนี้ได้ประกอบสร้างภาพแทน “ผู้หญิงที่ไม่ยอมทนต่อการถูกกระทำ” ยึดมั่นในคุณค่าในตนเองและเด็ดขาด ภาพแทนในเพลง “สันดานเก่า” คือ ภาพของผู้หญิงยุคใหม่ยอมทนและเห็นคุณค่าในความเป็นตนเองของเธอ ปฏิเสธการถูกนอกใจและการถูกทิ้ง จากเนื้อเพลง

ที่ได้ยกตัวอย่างมา แสดงถึงความไม่เสียดายผู้ชายที่ไม่ดีและแสดงให้เห็นว่าความรักไม่สำคัญที่สุดในชีวิต ดังที่บอกไว้ว่า “ความฮักมันกินบ่ได้คือข้าว”

“ตอนมีคือบ่รักษา มาไขว่คว้าหยั่งยามน้องเปิดใจ

อายถ่มน้องแล้วไปมีผู้ใหม่ น้องกะทำใจคนเดียว ลืมอาย

ลืมาฮักมาหวงน้องหยั่งตอนนี้ ตอนที่น้องลืมอายได้

เป็นหยั่งตอนมีจั่งบ่ไล่ใจ มาฮู้ค่าฮักที่ให้ตอนน้องเปิดใจแล้ว”

บางส่วนจากเพลง “ลืมาฮักหยั่งตอนนี้” ต่าย อรทัย (2562)

เนื้อหาในเพลงดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า เพลง “ลืมาฮักหยั่งตอนนี้” ได้รับความนิยมจากผู้เข้าชม 442,033,036 ครั้งในช่อง YouTube “GRAMMY GOLD OFFICIAL” เพลงนี้ได้ประกอบสร้างภาพแทน “ผู้หญิงที่ไม่ยอมทนต่อการถูกรังแก” ผู้หญิงที่อยู่ในเพลงนี้บอกเอาไว้ว่าได้ลืมผู้ชายไปหมดสิ้นแล้ว ได้หมดใจกับผู้ชายคนนี้แล้วหลังจากถูกทิ้งไป ดังนั้น เมื่อผู้ชายคนนั้นกลับมาอีกครั้งจึงไม่ได้สนใจอีกแล้ว แสดงถึงความไม่ทนกับการถูกรังแกซึ่งอาจเกิดขึ้นอีกครั้งหนึ่ง

2.3 ผู้หญิงผู้รักอิสระและท้าทายชนบผู้หญิงผู้รักอิสระและท้าทายชนบ หมายถึงผู้หญิงที่มีความกล้าที่จะใช้ชีวิตในแบบของตัวเอง ไม่ผูกติดอยู่กับกรอบหรือความคาดหวังของสังคม และกล้าที่จะตั้งคำถามกับขนบธรรมเนียมเดิม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ข้องใจอียังบ่กะ มีปัญหาบ่กะ เห็นอายหอมเบิ่งตั้งนาน หรือว่าสันน้องมันใหญ่

ไม่เอาไม่คิดนะกะ หนูพยายามแล้วกะ หนูพยายามจะสวย มันก็สวยได้สำนึละ

อายเลยส่งยิ้มให้มา หัวใจของน้องแทบบ้า แต่กะต้องทำท่าในหัวใจเอย”

บางส่วนจากเพลง “ก็มาดิคะ” ยุ่งย้ง กนกนันท์ feat.Night tingle (2562)

เนื้อหาในเพลงดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า เพลง “ก็มาดิคะ” ได้รับความนิยมจากผู้เข้าชม 227,925,417 ครั้งในช่อง YouTube “ยุ่งย้ง กนกนันท์ Channel” เพลงนี้ได้ประกอบสร้างภาพแทนตามชนบของ “ผู้หญิงผู้รักอิสระและท้าทายชนบ” กล่าวคือ เป็นภาพของผู้หญิงที่มั่นใจในตนเอง กล้าพูดจาโต้ตอบท้าทายกับผู้ชายชัดเจน นอกจากนี้ ยังกล่าวถึงความงามของตนเองอย่างเปิดเผยว่า พยายามที่ทำให้ได้เท่านี้ กล่าวได้ว่า ภาพแทนของผู้หญิงในเพลงนี้ เป็นผู้มีอิสระในความรักและท้าทายชนบของความเป็นกุลสตรี

“ตัวจริงไม่ตรงปกหรือหนา นั่นก็เป็นเพราะว่า เราไม่ใช่หนังสือ
คนอื่นสวยด้วยแอปมือถือ แต่เรานะหรือ สวยแบบของแท้
 ใฝ่สว้าบ้านนอกกะช่าง เอาขึ้นชื่อนาง ฟ้าน้ำรดแห่
 ไผบูลี่มกั้แล้วแต่ โนสน โนแคร้ อะ ตัวแม่ชะอย่าง”
 บางส่วนจากเพลง “บังเอิญมันได้อะ” แอน อรดี (2568)

เนื้อหาในเพลงดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า เพลง “บังเอิญมันได้อะ” ได้รับความนิยมจากผู้เข้าชม 43,059,373 ครั้งในช่อง YouTube “หมอลำใจเกินร้อยofficial” เพลงนี้ได้ประกอบสร้างภาพแทนตามชนบทของ “ผู้หญิงผู้รักอิสระและท้าทายชนบ” ภาพแทนในเพลงที่บ่งบอกถึงความเป็นผู้หญิงอิสระเนื่องจากความเป็นอิสระของเธอไม่ได้มาจากการเงินหรือสถานะทางสังคม แต่มาจาก “อิสระภาพความคิดของเธอ” เป็นผู้หญิงที่อิสระจากมาตรฐานความงามของสังคม อิสระจากความต้องการมีผู้ชาย และอิสระจากคำวิจารณ์ของผู้อื่น ภาพแทนของผู้หญิงในเพลงนี้ จึงท้าทายจากชนบทและชื่นชมตนเองว่า เป็นนางฟ้าหน้ารดแห่ ถึงแม้จะถูกผู้อื่นวิพากษ์วิจารณ์ความงามก็ไม่สนใจ

2.4 ผู้หญิงผู้อ่อนแอและถูกกระทำ

ผู้หญิงผู้อ่อนแอและถูกกระทำ หมายถึง ผู้หญิงที่ตกอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องเผชิญหน้ากับการถูกทำร้ายหรือถูกเอาเปรียบ ไม่ว่าจะเป็นทางร่างกาย จิตใจ หรืออารมณ์ และมักจะไม่มีความสามารถในการปกป้องตนเองจากสถานการณ์เหล่านั้นได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“เป็นจังได้ละทีนี้ เขาเปิดโตตำแหน่งเจ้าของหัวใจ
 สู้ตายเจ้าของได้นั่งยองให้ น้ำตาไหลพอปานฟ้าฮั่ว
ได้เป็นคนแพ่ ตั้งแต่บ่ทันบอกฮัก ได้เป็นคนฮักเป็นได้กะแคในฝัน
 จบแล้ววสานก่อนหัวใจแหลกลาญ ปิดตำนานฮักเขาข้างเดียว”
 บางส่วนจากเพลง “จ๊อบ” ก้านตอง หุ่นเงิน (2567)

เนื้อหาในเพลงดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า เพลง “จ๊อบ” ได้รับความนิยมจากผู้เข้าชม 255,060,186 ครั้งในช่อง YouTube “GRAMMY GOLD OFFICIAL” เพลงนี้ได้ประกอบสร้างภาพแทนตามชนบทของ “ผู้หญิงผู้อ่อนแอและถูกกระทำ” ภาพแทนของผู้หญิงในบทเพลงนี้ เป็นคนที่พ่ายแพ้ รักผู้ชายข้างเดียว ไม่กล้าแม้แต่จะบอกรัก ท้ายที่สุดมีความอ่อนแอร้องไห้หนักเมื่อผู้ชายเปิดตัวคนรัก

“ฮว่าน้องนั้นฮักฮ่วยหลาย ฮ่วยกะแ่งทำลายหัวใจ ที่น้องให้ จนวน่าเจ็บ
ฮ่วยค้อยค้อยห่างเหิน น้องได้พอเผชิญกับความเหงา
ฮ่วยหลอยไปมีเขาแล้วมาบอกเลิกเฮา มือนี่สีขอคืนดี”

บางส่วนจากเพลง “สิมาฮักหยังตอนนี” ต่าย อรทัย (2562)

เนื้อหาในเพลงดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า เพลง “สิมาฮักหยังตอนนี” ได้รับความนิยมจากผู้เข้าชม 442,033,036 ครั้งในช่อง YouTube “GRAMMY GOLD OFFICIAL” เพลงนี้ได้ประกอบสร้างภาพแทน “ผู้หญิงผู้อ่อนแอและถูกรังแก” เป็น “ผู้ถูกรังแก” ในอดีต ถูกทะเลาะ ถูกทรยศ ต้องเจ็บปวดคนเดียว ผู้หญิงที่อยู่ในเพลงเป็นผู้ถูกรังแกจากคนรัก เนื่องจากคนรักคอย ๆ ห่างเหิน แล้วบอกเลิก

อภิปรายผล

ภาพแทนผู้ชาย แสดงให้เห็นความขัดแย้งระหว่างความเป็นชายตามขนบและความเป็นชายขัดแย้งกับขนบ ภาพแทนผู้ชายที่ปรากฏมีความหลากหลายและเต็มไปด้วยความขัดแย้งในตัวเอง แสดงถึงแรงกดดันระหว่างบทบาทตามขนบที่สังคมคาดหวังกับตัวตนในโลกยุคใหม่ ภาพแทนผู้ชายที่ปรากฏในเพลงลูกทุ่งอีสาน พ.ศ. 2560 จนถึงปัจจุบัน จึงมีพลวัตและพบผู้ชายตามขนบผู้เสียสละและเป็นเสาหลัก ส่วนผู้หญิงนั้น เป็นภาพแทนของผู้หญิงผู้อ่อนแอและถูกรังแก สอดคล้องกับ หทัยวรรณ มณีวงศ์, มารศรี สอทิพย์ (2563) ได้ศึกษาภาพแทนความเป็นชายและความเป็นหญิงอีสานในหมอลำกลอน พบว่า “ภาพแทนความเป็นชายและความเป็นหญิงอีสานที่ปรากฏ ได้แก่ ภาพแทนความเป็นชายที่ถือครองอำนาจนำ ภาพแทนความเป็นชายที่ไม่ถือครองอำนาจนำ ภาพแทน ความเป็นหญิงที่ไร้ซึ่งอำนาจ และภาพแทนความเป็นหญิงที่ถือครองอำนาจนำซึ่งภาพแทนดังกล่าวได้แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมอีสานที่มีความสอดคล้องกับลักษณะของสังคมไทยที่เริ่มจากสังคมชายเป็นใหญ่”

นอกจากนี้ ภาพแทนผู้หญิงผู้อ่อนแอและถูกรังแก ซึ่งปรากฏในเพลงลูกทุ่งอีสานจากงานวิจัยนี้ สอดคล้องกับ พันธกานต์ ทานนท์ (2559) ได้ศึกษา การสื่อสารภาพตัวแทนของผู้หญิงชนบทในเพลงลูกทุ่งที่ขับร้องโดย ตึกแตน ชลดา พบว่า “หญิงผู้ไร้อำนาจและยอมจำนน มีภาพแทนของความยากจน ลำบาก การศึกษาต่ำ เป็นแรงงานราคาถูก

มีอำนาจต่อรองน้อย มีคุณค่าอยู่ที่ความอดทน ขยัน ประหยัด และต่อสู้ชีวิตด้วยความหวัง ถูกกดทับภายใต้โครงสร้างชายเป็นใหญ่”

การศึกษาภาพแทนผู้ชายและผู้หญิงในเพลงลูกทุ่งอีสาน แสดงให้เห็นว่าเพลงลูกทุ่งได้แฝงอุดมการณ์ความเป็นหญิงความเป็นชายไว้ รวมทั้งแสดงให้เห็นลักษณะแบบชายเป็นใหญ่ สอดคล้องกับ ภัทนิดา โสตาบัน (2565) ศึกษา เรื่อง “การลดทอนคุณค่าตนเองของเพศชาย ผ่านการใช้อุปลักษณ์ในเพลงลูกทุ่งชายภายใต้บริบทสังคมแบบชายเป็นใหญ่” บทความวิจัยนี้ได้กล่าวว่า ในเพลงมีความและอุดมการณ์แฝงในอุปลักษณ์ที่พบ โดยมีที่มาจากสภาพสังคมไทยที่นับได้ว่ามีลักษณะของสังคมชายเป็นใหญ่มายาวนาน การถูกกดขี่ของเพศหญิงถูกนำมาวิเคราะห์ผ่านการใช้ภาษาในสังคมและพบว่าเพศหญิงมีคุณสมบัติที่ด้อยกว่าเพศชายในทุกด้าน ดังนั้น ภาษาสามารถชี้ให้เห็นสถานะของเพศหญิงในสังคมได้

การศึกษาภาพแทนผู้ชายและผู้หญิงในเพลงลูกทุ่งอีสานแสดงให้เห็นว่า เพลงเหล่านี้นำเสนอภาพแทนทั้งในแง่ที่สอดคล้องกับชนบเดิม และมีภาพแทนบางส่วนแสดงให้เห็นความเป็นคนในสังคมสมัยใหม่ที่สัมพันธ์กับการเปลี่ยนสังคมทางวัฒนธรรม จึงทำให้ความเป็นหญิงและความเป็นชายแตกต่างไปจากชนบเดิมด้วย ดังนั้น เพลงลูกอีสานในปัจจุบันจึงไม่ใช่เป็นเพียงสื่อความบันเทิงเท่านั้น หากแต่นำเสนอภาพของผู้คน รวมทั้งความคิดที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยด้วยเช่นเดียวกัน

การศึกษาภาพแทนผู้ชายและผู้หญิงในเพลงลูกทุ่งอีสาน พ.ศ. 2560-ปัจจุบัน ศึกษาจากบทเพลงลูกทุ่งอีสาน พ.ศ. 2560 จนถึงปัจจุบัน จำนวน 16 บทเพลง ใช้แนวคิดภาพแทน ผลการศึกษา พบว่า ภาพแทนผู้ชายในเพลงลูกทุ่งอีสาน พบจำนวน 4 ภาพแทน ได้แก่ 1. ผู้ชายในฐานะผู้หาเลี้ยงและผู้เสียสละ 2. ผู้ชายผู้ไม่ซื่อสัตย์และไม่น่าไว้วางใจ 3. ผู้ชายผู้มีความเปราะบางทางอารมณ์ 4. ผู้ชายจริงใจที่เจียมตัว ส่วนผลการศึกษาภาพแทนผู้หญิงในเพลงลูกทุ่งอีสาน พบจำนวน 4 ภาพแทน ได้แก่ 1. ผู้หญิงผู้ที่มีอำนาจตัดสินใจและเห็นคุณค่าในตนเอง 2. ผู้หญิงที่ไม่ยอมทนต่อการถูกกระทำ 3. ผู้หญิงผู้รักอิสระและท้าทายชนบ 4. ผู้หญิงผู้อ่อนแอและถูกกระทำ

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าเพลงลูกทุ่งอีสานยอตนิยมในยุคปัจจุบัน พ.ศ. 2560 จนถึงปัจจุบัน ได้กลายเป็นพื้นที่สำคัญในการต่อรองและประกอบสร้างความหมายของ “ภาพแทนผู้ชาย” และ “ภาพแทนผู้หญิง” ที่มีความซับซ้อนและขัดแย้งกันอย่างเข้มข้น สะท้อนพลวัตการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยร่วมสมัยได้อย่างชัดเจน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาการวิเคราะห์ภาพแทนจากบทเพลงลูกทุ่งอีสานยอดนิยม 16 บทเพลง พบว่ามีการนำเสนอภาพแทนของเพศชายและเพศหญิงที่สะท้อนทั้งชนบและความเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยภาพแทนผู้ชายแบ่งเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ผู้ชายผู้หาเลี้ยงและเสียสละที่แสดงถึงความรับผิดชอบและความเข้มแข็ง ผู้ชายผู้ไม่ซื่อสัตย์ที่สะท้อนการทรยศและหลอกลวงในความสัมพันธ์ ผู้ชายผู้มีความเปราะบางทางอารมณ์ที่กล้าแสดงออกเสียใจและอ่อนไหวอย่างเปิดเผย และผู้ชายจริงใจที่เจียมตัวซึ่งแสดงถึงความซื่อสัตย์และยอมรับในสถานะของตน ส่วนภาพแทนผู้หญิงแบ่งเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ผู้หญิงผู้มีอำนาจตัดสินใจและเห็นคุณค่าในตนเองที่มั่นใจในความรักและชีวิต ผู้หญิงที่ไม่ยอมทนต่อการถูกระงับที่กล้ายืนหยัดเพื่อตนเอง ผู้หญิงผู้รักอิสระและท้าทายชนบทที่แสดงออกอย่างมั่นใจ และผู้หญิงผู้อ่อนแอและถูกระงับที่ยังคงสะท้อนภาพหญิงตามชนบ ผลการศึกษาชี้ว่าบทเพลงลูกทุ่งอีสานเป็นกระจกสะท้อนค่านิยมทางเพศของสังคมอีสานร่วมสมัย และเป็นสื่อทางวัฒนธรรมที่ควรถูกใช้เพื่อส่งเสริมความเท่าเทียมความเข้าใจ และศักดิ์ศรีของมนุษย์ในสังคมปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- ครองขวัญ สิริ, พงศ์ศักดิ์ รัตนวงศ์. (2564). ภาพแทนผู้หญิงข้ามเพศในเพลงลูกทุ่งไทยอีสาน. การประชุมทางวิชาการระดับชาติของนิสิต/นักศึกษาระดับปริญญาตรี 7 สถาบัน ประจำปี 2564. วันที่ 21 เมษายน 2564 ณ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม.
- ปานิส โพธิ์ศรีวังชัย. (2561). อัตลักษณ์ของเพลงอีสานประยุกต์ในยุคอีสานใหม่. Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD). 2971. จาก <https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/2971>.
- ปิยภรณ์ ออบแพทย์. (2563). มโนอุปลักษณ์เพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือกในวาทกรรมสาธารณะเลือกในวาทกรรมสาธารณะ: กรณีศึกษาบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากล. Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD). 4492. จาก <https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/4492>.
- พันธกานต์ ทานนท์. (2559). การสื่อสารภาพตัวแทนของผู้หญิงชนบทในเพลงลูกทุ่งที่ขับร้องโดยตึกแตน ชลดา”. ใน วิทยานิพนธ์หลักสูตรวารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสื่อสารมวลชนมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีการศึกษา 2559.

- ภัทนิดา โสตาบัน. (2565). การลดทอนคุณค่าตนเองของเพศชายผ่านการใช้อุปลักษณ์ในเพลงลูกทุ่งชายภายใต้บริบทสังคมแบบชายเป็นใหญ่. วารสารจันทร์เกษมสาร ปีที่ 28 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2565. Journal of Chandrakasemsarn Vol. 28, No. 2, July-December 2022.
- รัตนารณ สวากลาง. (2563). การสร้างความหมายสัญลักษณ์ในบทเพลงลูกทุ่งนักร้องหญิง. วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม-มิถุนายน 2564.
- สันติ ทิพนา และ ราตรี ทิพนา. (2560) วากรรมผัวเมียในวรรณกรรม เพลงลูกทุ่งอีสานที่มีอิทธิพลต่อสังคมไทย. วารสารวิชาการ กสทช NBTC Journal. 2560.
- สุภักดิ์ สุธนัญญ. (2565). มโนอุปลักษณ์ความรักในเพลงลูกทุ่งอีสาน. วรรณวิทัศน์ (Vannavidas) ปีที่ 22 ฉบับที่ 2 (2022): กรกฎาคม - ธันวาคม 2565.
- เสียงชัย สาสีเสาร์. (2564). เพศวิถีในวรรณกรรมคำสอยของหมอลำกลอนและหมอลำซิ่งร่วมสมัย. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- หทัยวรรณ มณีวงศ์ และ มารศรี สอทิพย์. (2563). ภาพแทนความเป็นชายและความเป็นหญิงอีสานในหมอลำกลอน. วารสารชุมชนวิจัย, 15,(1) (มกราคม – มีนาคม 2564)
- อุกฤษฏ์ เฉลิมแสน. 2561. การต่อรองความเป็นอีสานบนพื้นที่สื่อดิจิทัล: การเมืองเชิงอัตลักษณ์ของเน็ตไอดอลอีสาน. วารสารภาษาและวัฒนธรรม, 37,(1) (มกราคม - มิถุนายน 2561).
- Hall, S. (Ed.). (1997). Representation: Cultural Representations and Signifying Practices. Sage Publications.